Alun Davies AC, Ysgrifennydd y Cabinet dros
Lywodraeth Leol a Gwasanaethau Cyhoeddus;
Julie James AC, Arweinydd y Tŷ a'r Prif Chwip;
Rebecca Evans AC, y Gweinidog Tai ac Adfywio

Y Pwyllgor Cydraddoldeb, Llywodraeth Leol a Chymunedau
Equality, Local Government and Communities Committee
ELGC(5)-34-17 Papur 3 / Paper 3

16 Tachwedd 2017

Annwyl Alun, Julie, Rebecca

Craffu ar gyllideb ddrafft Llywodraeth Cymru ar gyfer 2018-19

Diolch am ddod i gyfarfod y Pwyllgor ar 15 Tachwedd i roi tystiolaeth ar y gyllideb ddrafft. Yn dilyn y cyfarfod, rwy'n ysgrifennu atoch ar y materion na wnaethom eu cyrraedd yn ystod y sesiwn, i lywio ein gwaith craffu ar y gyllideb ddrafft.

Er mwyn arbed amser, rwy'n ysgrifennu un llythyr yn cynnwys yr holl gwestiynau na chawsom gyfle i'w gofyn. Byddwn yn ddiolchgar pe gallwch anfon un ateb wedi'i gydlynu.

Prif Grŵp Gwariant (MEG) Llywodraeth Leol

Arolygiaethau:

- A allech chi egluro eich penderfyniad i leihau'r dyraniad ar gyfer y tair arolygiaeth (AGGCC, AGIC ac Estyn) o fewn y MEG 2.3 y cant mewn termau arian parod yn 2018-19 a 5.4 y cant yn 2019-20?

Grantiau penodol:

- Pa ystyriaeth y gwnaethoch ei rhoi i drosglwyddo grantiau eraill sy'n eistedd y tu allan i'r RSG ar hyn o bryd?

- A ydych chi'n ystyried dyrannu grantiau yn y RSG yn y dyfodol ar y lefel a welwyd eleni? [Mae gwerth £91.7 miliwn o grantiau wedi'u cynnwys yn y RSG ar gyfer 2018-19]

Treth Gyngor a Chynllun Lleihau Treth Gyngor (CTRS)

- A allwch chi gadarnhau y bydd cyllid ar gyfer y CTRS yn cael ei gynnal ar y lefel bresennol ar gyfer 2019-20?

Cronfeydd Wrth Gefn Llywodraeth Leol

- Beth yw eich barn am bryderon CLlLC fod y costau y gellir eu priodoli i'r gweithlu yn debygol o arwain at doriadau pellach i wasanaethau rheng flaen? [Yn ei phapur, mae CLlLC yn tynnu sylw at gostau gweithlu fel pwysau cost allweddol. Mae'n cyfeirio at y costau anorfod y gellir eu priodoli i'r gweithlu ac yn nodi y bydd y rhain, os y cânt eu gweithredu, yn arwain at doriadau anochel i wasanaethau rheng flaen.]

MEG Cymunedau

Cynhwysiant ariannol a gwasanaethau cynghori

- Sut mae'r Cynllun Cyflawni Cynhwysiant Ariannol a'r Cynllun Gweithredu Gwybodaeth a Chyngor wedi dylanwadu ar y dyraniadau cyllideb drafft?

- Faint o arian ychwanegol sydd wedi'i ddyrannu i'r Rhaglen Hawliau Lloches i fynd i'r afael â'r materion a nodwyd yn ymchwiliad y Pwyllgor mewn cysylltiad â gwelliannau i gyngor cyfreithiol, sgrinio iechyd a chymorth iechyd meddwl?

- Pryd mae disgwyl i'r darpariaethau ddod i rym sydd ym Mesur Hawliadau ac Arweiniad Ariannol Llywodraeth y DU yn ymwneud â datganoli cyllid ar gyfer cyngor am ddyledion?

Y trydydd sector:

- Mae ‘Ffyniant i Bawb’ yn cynnwys ymrwymiad i greu perthynas gynaliadwy gyda'r sector gwirfoddol yn seiliedig ar y model ariannu cywir – beth mae hynny'n ei olygu a sut caiff ei adlewyrchu yn eich dyraniadau?

Rhaglen Cyfleusterau Cymunedol

- Sut byddwch yn sicrhau bod y buddsoddiad ychwanegol yn y Rhaglen Cyfleusterau Cymunedol yn darparu gwerth am arian?

Diogelwch cymunedol

- Beth oedd amcangyfrif cost Deddf Trais yn erbyn Menywod, Cam-drin Domestig a Thrais Rhywiol (Cymru) 2015 i Lywodraeth Cymru pan gafodd ei phasio yn 2015, a faint mae wedi costio mewn gwirionedd bob blwyddyn, a pham bod unrhyw wahaniaethau?
- Beth yw eich barn ar Adolygiad Charlie Taylor o'r System Cyfiawnder Ieuenctid yng Nghymru a Lloegr, yn enwedig yr argymhelliad i gyflwyno arian ar gyfer gwasanaethau cyfiawnder ieuenctid i gyllid llywodraeth leol?

Cefnogi Pobl

- Pa gynnydd a wnaed i sicrhau bod arian ar gyfer Cefnogi Pobl yn cael ei ddosbarthu ar sail angen, a pha effaith y bydd uno grantiau yn ei chael ar hyn?

Cyflenwad a safonau tai

- Pa werthusiad a wnaed o'r Grant Cyllid Tai o ran eu gwerth am arian?

Deddfwriaeth

- O ystyried y ffaith y bydd mwy na miliwn o bobl yn cael eu heffeithio gan weithrediad Deddf Rhentu Cartrefi (Cymru) 2016, sut aseswyd y costau sy'n ofynnol i gyfathrebu'r newidiadau i'r partïon a effeithir?

Byddem yn gwerthfawrogi pe gallech ateb erbyn diwedydd y dydd, ddydd Iau 23 Tachwedd.

Yn gywir

John Griffiths AC
Cadeirydd

Croesewir gohebiaeth yn Gymraeg neu Saesneg.

We welcome correspondence in Welsh or English.

Alun Davies AC/AM
Ysgrifennydd y Cabinet dros Lywodraeth Leol a Gwasanaethau Cyhoeddus
Cabinet Secretary for Local Government and Public Services

Julie James AC/AM
Arweinydd y Tŷ a'r Prif Chwip
Leader of the House and Chief Whip

Rebecca Evans AC/AM
Y Gweinidog Tai ac Adfywio
Minister for Housing and Regeneration

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

John Griffiths AC
Cadeirydd
Pwyllgor Cydraddoldeb, Llywodraeth Leol a Chymunedau

SeneddCommunities@assembly.wales

23 Tachwedd 2017

Annwyl John

Mewn ymateb i'ch llythyr dyddiedig 16 Tachwedd 2017, mae'n bleser gennym ddarparu'r wybodaeth ychwanegol y gwnaethoch ofyn amdani ar ôl inni fynychu cyfarfod y Pwyllgor Cydraddoldeb, Llywodraeth Leol a Chymunedau ar 15 Tachwedd 2017.

PRIF GRŴP GWARIANT (MEG) LLYWODRAETH LEOL

Arolygiaethau

A allech chi egluro eich penderfyniad i leihau'r dyraniad ar gyfer y tair arolygiaeth (AGGCC, AGIC ac Estyn) o fewn y MEG 2.3 y cant mewn termau arian parod yn 2018-19 a 5.4 y cant yn 2019-20?

Mae'r gostyngiadau ar gyfer y tair arolygiaeth yn gyson â'r gostyngiad yng nghostau rhedeg Llywodraeth Cymru. Mae'n bwysig ei gwneud yn ofynnol i'r cyrff hyn gyflawni'r un faint o arbedion effeithlonrwydd â rhannau eraill o Lywodraeth Cymru. Nid yw hyn yn tanseilio rolau pwysig y cyrff hyn.

Mae'r arolygiaethau eisoes yn cymryd camau i sicrhau arbedion ac i dargedu eu hadnoddau yn fwy effeithiol. Bydd hyn yn lleihau effaith y gostyngiadau i'r gyllideb ac yn sicrhau bod y gwasanaethau arolygu hyn yn parhau i ddatblygu'r sicrwydd angenrheidiol y rhoddir blaenoriaeth lwyr i ddiogelwch y bobl sy'n defnyddio ein gwasanaethau.

Grantiau penodol

Bae Caerdydd • Cardiff Bay
Caerdydd • Cardiff
CF99 1NA

Canolfan Cyswllt Cyntaf / First Point of Contact Centre:
0300 0604400
Gohebiaeth.Alun.Davies@llyw.cymru
Correspondence.Alun.Davies@gov.wales

Rydym yn croesawu derbyn gohebiaeth yn Gymraeg. Byddwn yn ateb gohebiaeth a dderbynnir yn Gymraeg yn Gymraeg ac ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

We welcome receiving correspondence in Welsh. Any correspondence received in Welsh will be answered in Welsh and corresponding in Welsh will not lead to a delay in responding.

Pa ystyriaeth y gwnaethoch ei rhoi i drosglwyddo grantiau eraill sy'n eistedd y tu allan i'r RSG ar hyn o bryd?

Byddaf yn annog fy nghydweithwyr yn y Cabinet i barhau i adolygu'r grantiau yn eu portffolios eu hunain. Fel Cabinet, yr ydym yn cytuno y dylid rheoli'r cyllid sydd ar gael mewn ffordd mor effeithlon â phosibl er mwyn lleihau'r costau gweinyddol a sicrhau bod cymaint â phosibl o'r cyllid yn cyrraedd gwasanaethau rheng flaen. Mae hyn yn cynnwys edrych ar y cyfleoedd i uno neu symleiddio'r grantiau perthnasol yn ogystal ag ystyried yr opsiwn i'w trosglwyddo i RSG.

O ran Cyllideb Ddrafft 2018-19, edrychodd Ysgrifennydd y Cabinet dros Gyllid a Llywodraeth Leol ar y pryd ar yr holl grantiau penodol ar draws pob portffolio Gweinidogol, gyda'r bwriad o geisio trosglwyddo cymaint o'r rhain â phosibl i'r setliad, fel y bo'n briodol, er mwyn rhyddhau'r cyllid sy'n cael ei ddefnyddio yn awr i weinyddu'r grantiau a chynyddu'r hyblygrwydd i awdurdodau lleol ar draws y ffrydiau ariannu.

Cyfeiriodd CLlLC yn ei thystiolaeth at amcangyfrif Swyddfa Archwilio Cymru o'r posibilrwydd y gellir arbed hyd at 10% o gostau gweinyddol drwy ddadneilltuo cyllid.

Yn ogystal â'r cyllid sy'n cael ei drosglwyddo i'r setliad, mae meysydd polisi hefyd yn cyfuno grantiau presennol gyda'r bwriad o leihau costau gweinyddol a darparu mwy o hyblygrwydd.

Ydych chi'n ystyried dyrannu grantiau yn y RSG yn y dyfodol ar y lefel a welwyd eleni? [Mae gwerth £91.7 miliwn o grantiau wedi'u cynnwys yn y RSG ar gyfer 2018-19]

Mae Llywodraeth Leol wedi gofyn yn gyson i grantiau penodol gael eu dadneilltuo ac, yn unol â'r trywydd a ddilynwyd gan Weinidogion blaenorol, byddaf yn gweithio gyda fy nghydweithwyr yn y Cabinet i drosglwyddo cyllid pellach i'r setliad yn y dyfodol. Bydd hyn yn cynnwys edrych yn fanwl ar y cyllid sy'n cael ei ddarparu ar hyn o bryd drwy grantiau penodol ac asesu'r dull cyflenwi mwyaf priodol er mwyn cyflawni'r canlyniadau a ddymunir.

Treth Gyngor a Chynllun Lleihau Treth Gyngor (CTRS)

A allwch chi gadarnhau y bydd cyllid ar gyfer y CTRS yn cael ei gynnal ar y lefel bresennol ar gyfer 2019-20?

Cyhoeddodd Ysgrifennydd y Cabinet dros Gyllid y cynlluniau i greu cynllun i leihau'r dreth gyngor ar 9 Hydref. Rydym yn bwriadu parhau â'r hawliadau llawn i gymorth ar gyfer aelwydydd cymwys yn ystod 2018-19. Nid oes unrhyw fwriad i leihau'r cymorth ar gyfer aelwydydd incwm isel. Byddwn yn edrych ar yr opsiynau ar gyfer y cynllun yn y tymor hwy, fel rhan o'r gwaith o gyflawni ein hymrwymiad i wneud y dreth gyngor yn decach.

Cronfeydd Wrth Gefn Llywodraeth Leol

Beth yw eich barn am bryderon CLlLC fod y costau y gellir eu priodoli i'r gweithlu yn debygol o arwain at doriadau pellach i wasanaethau rheng flaen? [Yn ei phapur, mae CLlLC yn tynnu sylw at gostau gweithlu fel pwysau cost allweddol. Mae'n cyfeirio at y

costau anorfod y gellir eu priodoli i'r gweithlu ac yn nodi y bydd y rhain, os cânt eu gweithredu, yn arwain at doriadau anochel i wasanaethau rheng flaen.]

Mae polisi Llywodraeth y DU ar gyflogau'r sector cyhoeddus wedi creu problemau gwirioneddol a sylweddol i staff llywodraeth leol a'u teuluoedd. Mae gan Lywodraethau ar draws y DU gyfrifoldeb i drin gweision cyhoeddus yn deg ac yn gyfartal. Mae'n rhaid i hyn gael ei ariannu gan Lywodraeth y DU.

Blaenoriaeth Llywodraeth Cymru yw parhau i ddiogelu'r gwasanaethau cyhoeddus rhag effeithiau gwaethaf cyni. Mae hyn yn cynnwys gweithio gyda llywodraeth leol i ddiogelu gwasanaethau rheng flaen hollbwysig, gan gynnwys ysgolion a gofal cymdeithasol. Fodd bynnag, mae diwygio yn hollbwysig os ydym am sicrhau bod awdurdodau lleol yn gydnerth yn ariannol ac yn gallu cynnal a gwella ansawdd eu gwasanaethau er mwyn cyflawni anghenion dinasyddion Cymru yn y dyfodol. Nid mater o arian yn unig yw hyn, mae hefyd yn golygu ffordd newydd o weithio. Rydym eisiau datblygu cydnerthedd a chefnogi'r broses o adnewyddu llywodraeth leol er mwyn sicrhau ei bod yn gynrychioliadol, yn effeithlon ac yn effeithiol, yn ddarbodus, yn gydnerth ac yn integredig.

CYMUNEDAU

Cynhwysiant ariannol a gwasanaethau cynghori

Sut mae'r Cynllun Cyflawni Cynhwysiant Ariannol a'r Cynllun Gweithredu Gwybodaeth a Chyngor wedi dylanwadu ar y dyraniadau cyllideb drafft?

Mae'r camau sydd wedi'u hamlinellu yn y Cynllun Cyflawni Cynhwysiant Ariannol a'r Cynllun Gweithredu Gwybodaeth a Chyngor (a gyhoeddwyd yn Rhagfyr 2016) yn canolbwyntio ar fynd i'r afael ag allgau ariannol a sicrhau gwasanaethau cyngor cryf sydd wedi'u hintegreiddio'n dda. Mae'r ddau gynllun wedi dylanwadu'n fawr ar ddyraniadau'r gyllideb ddrafft.

Mae Cynhwysiant Ariannol yn hollbwysig er mwyn gwella llesiant pobl sy'n byw yng Nghymru drwy, er enghraifft, roi mynediad iddynt i gyllid fforddiadwy a mynediad i wasanaethau gwybodaeth a chyngor dibynadwy ac annibynnol. Mae'r rhain yn hollbwysig er mwyn rhoi cyfle teg i bawb yng Nghymru mewn bywyd, drwy eu helpu i ddeall ac arfer eu hawliau a gwneud dewisiadau gwybodus.

Gwyddom gan Gyngor ar Bopeth ac eraill y bydd gweithredu gwasanaeth llawn y Credyd Cynhwysol yn cyflwyno heriau pellach i'n bobl sydd fwyaf agored i niwed. Efallai y bydd llawer o bobl yn canfod eu bod yn wynebu argyfwng, felly mae £1 filiwn ychwanegol wedi'i chynnwys yn y gyllideb y flwyddyn nesaf er mwyn sicrhau y gallwn barhau i gefnogi'r rhai sydd angen y cymorth hwn fwyaf.

Yn Atodiad 2 mae copi o'r llythyr a anfonwyd gan y Gweinidog Tai ac Adfywio at yr Ysgrifennydd Gwladol dros Waith a Phensiynau ar 7 Tachwedd am y Credyd Cynhwysol.

Faint o arian ychwanegol sydd wedi'i ddyrannu i'r Rhaglen Hawliau Lloches i fynd i'r afael â'r materion a nodwyd yn ymchwiliad y Pwyllgor mewn cysylltiad â gwelliannau i gyngor cyfreithiol, sgrinio iechyd a chymorth iechyd meddwl?

Mae'r Rhaglen Hawliau Lloches yn cael ei hariannu drwy Raglen Cydraddoldeb a Chynhwysiant 2017-20 Llywodraeth Cymru. Mae'r rhaglen hon yn cael ei chyflawni gan gonsortiwm sy'n cael ei arwain gan Gyngor Ffoaduriaid Cymru ac sy'n cynnwys Tros Gynnal Plant, EYST, Bawso, Asylum Justice, City of Sanctuary ac Alltudion ar Waith. Dechreuodd y gwasanaeth newydd ar 1 Ebrill 2017 am gyfnod o 3 blynedd ac mae ganddo werth dangosol o £1.065 miliwn.

Mae'r ffigur hwn yn gynnydd o £225,000 dros dair blynedd ar y swm a oedd wedi'i ddyrannu'n wreiddiol ar gyfer y rhaglen hon. Cytunwyd ar y cynnydd hwn gyda chyn Ysgrifennydd y Cabinet dros Gymunedau a Phlant yn 2016, yn dilyn ymgysylltu â rhanddeiliaid. Nid yw'r gyllideb ar gyfer y Rhaglen Hawliau Lloches wedi'i chynyddu ymhellach ar ôl cyhoeddi adroddiad y Pwyllgor. Fodd bynnag, mae'r rhaglen yn cael ei haddasu yn awr yng ngoleuni'r adroddiad hwnnw, er mwyn gwneud yn siŵr bod adnoddau'n cael eu targedu cymaint â phosibl er mwyn mynd i'r afael â'r materion a nodwyd gan y Pwyllgor, os mai'r Rhaglen Hawliau Lloches yw'r dull gorau o wneud hynny, ochr yn ochr â darpariaeth arall.

Mae rhaglen Cymru gyfan yn cwmpasu pob ceisiwr lloches a ffoadur yng Nghymru, yn ogystal â'r rhai yn y pedair ardal wasgaru (Caerdydd, Wrecsam, Casnewydd ac Abertawe). Mae'r Rhaglen Hawliau Lloches yn canolbwyntio ar gymorth ymarferol, gan gynnwys cyngor ar geisiadau am loches, helpu pobl i osgoi amddifadrwydd, mynediad i wasanaethau gofal iechyd a chwnsela, ac annog integreiddio. Mae'r dull cydgysylltiedig hwn yn helpu i wneud y gorau o gyfraniad sylweddol sefydliadau cymunedol wrth gynorthwyo ffoaduriaid a cheiswyr lloches.

Mae Llywodraeth Cymru yn gweithio gyda rhanddeiliaid gan gynnwys llywodraeth leol, gwasanaethau iechyd a Chlymblaid Ffoaduriaid Cymru i ddatblygu cynllun cyflawni newydd i ffoaduriaid a cheiswyr lloches, gan gyfeirio at adroddiad y Pwyllgor Cydraddoldeb, Llywodraeth Leol a Chymunedau, "I used to be someone." Fel rhan o'r gwaith hwnnw, mae swyddogion yn adolygu beth arall y gellir ei wneud i gefnogi ffoaduriaid a cheiswyr lloches.

Rydym yn cydnabod yr angen am gymorth ar gyfer iechyd corfforol a meddyliol ond nid y Rhaglen Hawliau Lloches yw'r dull mwyaf priodol o ddarparu hyn. Byddwn yn gweithio gyda Phractis Mynediad at Iechyd Caerdydd (CHAP), Llywodraeth y DU a'r darparwr llety lloches i sicrhau bod ceiswyr lloches yn derbyn negeseuon priodol yn eu hatgoffa am apwyntiadau iechyd.

Mae Llywodraeth Cymru wedi cyhoeddi llwybr gofal iechyd meddwl yn ddiweddar drwy Gylchlythyr Iechyd Cymru (2007) 009. Rydym wedi sicrhau bod £40,000 ar gael yn ddiweddar i gefnogi byrddau iechyd lleol i hyfforddi clinigwyr iechyd meddwl plant a'r glasoed ac oedolion ar gyfer trin plant ac oedolion sy'n ffoaduriaid a cheiswyr lloches sy'n dioddef o anhwylder straen wedi trawma, ac maent wedi cyhoeddi llwybr gofal iechyd meddwl er mwyn cefnogi diagnosis a thriniaeth fwy effeithlon ac effeithiol.

Mae Llywodraeth y DU wedi datgan yn ddiweddar ei bod yn dymuno buddsoddi mewn hyfforddiant ar y materion hyn ar gyfer staff rheng flaen mewn awdurdodau lleol, a cheisio datblygu dull gweithredu cyson ar draws y DU. Rydym yn cynnal trafodaethau gyda'r Swyddfa Gartref, Partneriaeth Ymfudo Strategol Cymru a Chymdeithas Llywodraeth Leol Cymru, o ran beth fyddai'n briodol i Gymru.

Pryd mae disgwyl i'r darpariaethau ddod i rym sydd ym Mesur Hawliadau ac Arweiniad Ariannol Llywodraeth y DU yn ymwneud â datganoli cyllid ar gyfer cyngor am ddyledion?

Disgwylir i'r cyllid wedi'i ddatganoli ar gyfer cyngor ar ddyledion ddod i rym o fis Ebrill 2019 ymlaen, ond mae'n bosibl y gallai gael ei gyflwyno'n gynharach, ar ddiwedd 2018 a dechrau 2019. Mae fy swyddogion yn parhau i weithio'n agos gyda Thrysorlys Ei Mawrhydi a swyddogion yr Adran Gwaith a Phensiynau ar hyn. Rydym wedi pwysleisio'r angen i gael ein cynnwys mewn Grwpiau Pontio cyn sefydlu'r Corff Arweiniad Ariannol Unigol.

Y trydydd sector

Mae 'Ffyniant i Bawb' yn cynnwys ymrwymiad i greu perthynas gynaliadwy gyda'r sector gwirfoddol yn seiliedig ar y model ariannu cywir - beth mae hynny'n ei olygu a sut caiff ei adlewyrchu yn eich dyraniadau?

Mae Ffyniant i Bawb yn cyfeirio at yr angen i ystyried yn ofalus pa fodel ariannu sy'n gweddu orau i ganlyniadau effeithiol, gan fod yn sensitif ar yr un pryd i'r heriau sy'n wynebu nifer o sefydliadau'r sector gwirfoddol. Mae cyllid tymor byr, rhybudd annigonol am barhad cyllid neu gyllid sy'n dod i ben yn broblemau sy'n gallu cael effaith negyddol ar gynaliadwyedd sefydliadau'r trydydd sector. Gall caffael gan y gwasanaethau cyhoeddus yn hytrach na chyllid grant hefyd gael effaith ar sefydliadau llai yn y trydydd sector.

Bydd y model ariannu cywir yn amrywio yn ôl y canlyniad a ddymunir ac mae'n bwysig bod cyllidwyr yn ystyried hyn yn ofalus. Mae'r Cod Ymarfer ar gyfer Ariannu'r Trydydd Sector yn cynnwys adrannau sy'n hyrwyddo ystyriaeth ofalus o'r model cywir.

Mae'r cyllid ar gyfer Cyngor Partneriaeth y Trydydd Sector wedi'i gynnwys yn y gyllideb ar gyfer cymorth gwirfoddoli a chymorth i'r sector gwirfoddol a byddwn yn gweithio gyda'r Cyngor a Chyngor Gweithredu Gwirfoddol Cymru i nodi'r materion cynaliadwyedd sy'n gysylltiedig ag ariannu'r trydydd sector.

Nid Llywodraeth Cymru yw'r unig rai sy'n ariannu sefydliadau'r trydydd sector ac mewn cydweithrediad â gwaith y Cyngor Partneriaeth, mae fy swyddogion yn gweithio gyda rhanddeiliaid i baratoi canllawiau ar y Compactau lleol rhwng awdurdodau lleol a sefydliadau'r trydydd sector, a fydd yn cefnogi cyllido cynaliadwy.

Rhaglen Cyfleusterau Cymunedol

Sut byddwch yn sicrhau bod y buddsoddiad ychwanegol yn y Rhaglen Cyfleusterau Cymunedol yn darparu gwerth am arian?

Fel rhan o'r broses asesu, gofynnir i ymgeiswyr ddangos tystiolaeth o'r costau amcangyfrifedig, a darparu tri dyfynbris busnes, gydag esboniad o'r rhesymau am eu dewis cyntaf. Rydym hefyd yn gofyn iddynt ddangos yr angen, cefnogaeth gymunedol, cynaliadwyedd hirdymor yn ogystal â, pan fydd hynny'n bosibl, arian cyfatebol tuag at gyfanswm costau'r prosiect arfaethedig. Drwy wneud hyn rydym yn ceisio sicrhau'r cydbwysedd rhwng cefnogi prosiectau sydd â photensial mawr i wella cyfleoedd mewn cymunedau, yn erbyn yr angen i ddiogelu pwrs y wlad.

Diogelwch cymunedol

Beth oedd <u>amcangyfrif</u> cost Deddf Trais yn erbyn Menywod, Cam-drin Domestig a Thrais Rhywiol (Cymru) 2015 i Lywodraeth Cymru pan gafodd ei phasio yn 2015, a faint mae wedi costio <u>mewn gwirionedd</u> bob blwyddyn, a pham bod unrhyw wahaniaethau?

Cyfanswm cost amcangyfrifedig Deddf Trais yn Erbyn Menywod, Cam-drin Domestig a Thrais Rhywiol (Cymru) oedd £1,406,800 ar gyfer pedair blynedd (2014-2015 to 2017-2018). Cost wirioneddol y Ddeddf, heb y costau staffio, yw tua £927,292 (sy'n cynnwys y cyllid sydd wedi'i ddyrannu ar gyfer y flwyddyn ariannol hon). Mae'r costau hyn yn cynnwys datblygu a chyflawni'r Fframwaith Hyfforddiant Cenedlaethol, Gofyn a Gweithredu, a recriwtio a rôl y Cynghorydd Cenedlaethol.

Roedd y gwariant ar y Fframwaith Hyfforddiant Cenedlaethol yn uwch na'r hyn a ragwelwyd yn 2014-2015. Manteisiwyd ar y cyfle i ddefnyddio cyllid o rannau eraill o gyllideb Trais yn Erbyn Menywod, Cam-drin Domestig a Thrais Rhywiol i gyflymu'r broses o gyflawni'r Fframwaith a dechrau ar y gwaith manwl o ddatblygu rhannau penodol ohoni.

Dechreuodd y gwaith cynnar o fabwysiadu 'Gofyn a Gweithredu' yn 2015-2016 ac mae rhaglen o gyflwyno 'Gofyn a Gweithredu' fesul cam yn genedlaethol wedi dechrau, yn hytrach na'r cyflwyniad cenedlaethol a ragwelwyd yn yr Asesiad Effaith Rheoleiddiol. Mae hyn wedi arwain at lai o wariant ar y polisi hwn fesul blwyddyn, o gymharu â'r rhagolwg. Y rheswm am gyflwyno fesul cam yw:

- er mwyn sicrhau bod yr hyn a ddysgwyd yn sgil cyflwyno'r cynllun yn gynnar yn llywio gwaith yn y dyfodol;
- cynorthwyo awdurdodau perthnasol i fabwysiadu 'Gofyn a Gweithredu' yr un pryd ag yr oeddent yn cyflawni'r gwasanaeth yn rhanbarthol;
- cynorthwyo'r awdurdodau perthnasol i addasu i ofynion y ddeddfwriaeth sy'n cael eu mabwysiadu ochr yn ochr â deddfwriaeth arall (Deddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant a Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol).

Beth yw eich barn ar Adolygiad Charlie Taylor o'r System Cyfiawnder Ieuenctid yng Nghymru a Lloegr, yn enwedig yr argymhelliad i gyflwyno arian ar gyfer gwasanaethau cyfiawnder ieuenctid i gyllid llywodraeth leol?

Rydym yn parhau i ymgysylltu â'r Weinyddiaeth Gyfiawnder wrth iddi ddatblygu'r Rhaglen Diwygio Cyfiawnder Ieuenctid ar draws Cymru a Lloegr. Bydd unrhyw newid yn fformiwla ariannu'r Timau Troseddau Ieuenctid yn Lloegr yn anochel yn cael effaith ar Gymru.

O ran egwyddor, byddem yn cefnogi unrhyw argymhelliad i ddarparu mwy o hyblygrwydd i awdurdodau lleol fel sy'n cael ei gynnig yn adolygiad Charlie Taylor. Fodd bynnag, byddai angen inni ystyried yn ofalus unrhyw newid mewn polisi oherwydd ni ellir edrych ar unrhyw newid mewn cyllid ar wahân i'r polisi, yn arbennig yng nghyd-destun meysydd sydd heb eu datganoli.

Byddai angen trafodaethau penodol ynglŷn ag unrhyw newid i'r trefniadau cyllid a/neu drosglwyddo cyllid oherwydd ni ellir cymryd yn ganiataol y byddai dull a fyddai'n cael ei ddatblygu o bosibl yn Lloegr yn addas yng Nghymru. Felly, bydd swyddogion yn parhau i weithio'n agos â swyddogion y Weinyddiaeth Gyfiawnder ar bob agwedd ar ddiwygio, yn arbennig pan fydd hynny'n cael effaith ar wasanaethau datganoledig.

Cefnogi Pobl

Pa gynnydd a wnaed i sicrhau bod arian ar gyfer Cefnogi Pobl yn cael ei ddosbarthu ar sail angen, a pha effaith y bydd uno grantiau yn ei chael ar hyn?

Roedd Adolygiad Aylward yn cynnig ailddosbarthu'r cyllid ar gyfer Cefnogi Pobl ac roedd hyn yn mynd rhagddo nes i doriadau yn y gyllideb achosi i'r gwaith hwn gael ei atal. Cafodd hyn ei gynnig gan Fwrdd Cynghori Cenedlaethol Cefnogi Pobl, lle y cafodd rhanddeiliaid allweddol eu cynrychioli, a derbyniwyd hynny gan Weinidogion Cymru. Nid yw'r gyllideb Cefnogi Pobl wedi newid ers 2015-16, ac nid oes unrhyw waith wedi'i wneud ers hynny ar ailddosbarthu. Pe byddai'r cyllidebau'n cael eu huno, byddai'r swm a fyddai'n cael ei roi i bob awdurdod lleol yn gyfwerth â dyraniad eleni.

Yn 2018-19 bydd y telerau a'r amodau ar gyfer Cefnogi Pobl yn yr awdurdodau braenaru yn parhau fel y maent eleni fwy na heb; bydd Awdurdodau Lleol yn cael eu dwyn i gyfrif yn yr un ffordd a disgwylir iddynt gyflawni'r un canlyniadau.

Rydym wedi ymrwymo i weithio gyda rhanddeiliaid braenaru ac eraill i sicrhau, os penderyfnir symud i un grant cyfunol sengl, bod hynny'n cael ei gefnogi gyda thelerau, amodau ac atebolrwydd addas sy'n sicrhau bod y grant cyfunol yn parhau i gyflawni'r canlyniadau a ddymunir. Mae'r gwaith hwn gyda rhanddeiliaid eisoes wedi dechrau.

Cyflawniad a Safonau Tai

Pa werthusiad a wnaed o'r Grant Cyllid Tai o ran eu gwerth am arian?

Mae'n ofynnol i bob cynllun sy'n cael ei gymeradwyo o dan y Grant Cyllid Tai gyflawni meini prawf Llywodraeth Cymru ar werth am arian sy'n cael eu cyhoeddi yn ein Ffigurau Canllawiau Costau Derbyniol. Mae gan y Grant Cyllid Tai fesur gwerth am arian ychwanegol o ran sut mae'n cael ei gyfrifo. Defnyddir y gyfradd fenthyca ar gyfer Landlordiaid Cymdeithasol Cofrestredig unigol. Fodd bynnag, mae'r gyfradd yn cael ei

chapio gan Lywodraeth Cymru er mwyn sicrhau gwerth am arian. Dewiswyd y cap fel y pris gorau y gellir ei gyflawni yn y farchnad pan gafodd y cyllid ei sicrhau.

Deddfwriaeth

O ystyried y ffaith y bydd mwy na miliwn o bobl yn cael eu heffeithio gan weithrediad Deddf Rhentu Cartrefi (Cymru) 2016, sut aseswyd y costau sy'n ofynnol i gyfathrebu'r newidiadau i'r partïon a effeithir?

Yn unol â'r Memorandwm Esboniadol a oedd wedi'i atodi i'r Ddeddf, mae Llywodraeth Cymru wedi dyrannu cyfanswm o £160,000 i'r gost o gyfleu'r newidiadau i denantiaid, landlordiaid a rhanddeiliaid eraill. Dyrannwyd £100,000 yn 2018-19 wrth baratoi i'w weithredu, gydag £20,000 ym mhob un o'r tair blynedd ddilynol er mwyn hyrwyddo ymwybyddiaeth a dealltwriaeth.

Mae ystod eang o landlordiaid cymdeithasol a phreifat yn rhan o'n Grŵp Rhanddeiliaid Rhentu Cartrefi, yn ogystal â chynrychiolwyr tenantiaid a sefydliadau gan gynnwys Shelter Cymru a Cyngor ar Bopeth. Byddwn yn parhau i ymgysylltu'n agos â'n rhanddeiliaid o ran gweithredu, gan sicrhau trefniadau cyfathrebu cydgysylltiedig.

Pwyntiau gweithredu gan y Pwyllgor Craffu

Ar 17 Tachwedd ysgrifennodd Clerc y Gymuned atoch gyda chwe phwynt gweithredu, sef:

- Cyfanswm y symiau wrth gefn ar gyfer pob awdurdod lleol yn 2017 (gweler yr ymateb yn **Atodiad 1**);
- Dadansoddiad o gronfeydd wrth gefn awdurdodau lleol yn y blynyddoedd diwethaf (gweler yr ymateb yn **Atodiad 1**);
- Manylion telerau grantiau penodol a fydd yn canolbwyntio ar ddigartrefedd, yn y MEG cymunedau a phlant;
- Unrhyw wybodaeth bellach am y safleoedd newydd ar gyfer Sipsiwn a Theithwyr sy'n cael eu hariannu gan gyllid cyhoeddus i'w cyflawni yn 2018-19, pan fydd ar gael;
- Y canfyddiadau o'r dadansoddiad data yn y dyfodol ar bob addasiad i gartrefi, pan fydd ar gael;
- Yr arian sydd wedi'i ddyrannu ar gyfer gweithredu Rhentu Doeth Cymru ac, yn benodol, ar gyfer beth y caiff ei ddefnyddio.

Manylion telerau'r grantiau penodol a fydd yn canolbwyntio ar ddigartrefedd, yn y MEG cymunedau a phlant

Ni allwn ddarparu'r telerau manwl eto ar bob un o'r rhaglenni grant ar gyfer 2018-19 oherwydd mae'r rhain yn cael eu datblygu yn awr, fodd bynnag bydd y prif ffocws ar atal digartrefedd.

Disgwylir i'r amcanion eraill a fydd yn cael eu datblygu drwy'r cyllid ychwanegol gynnwys mireinio'r ffocws ar roi terfyn ar ddigartrefedd ymysg pobl ifanc, lleihau nifer y bobl sy'n cysgu ar y stryd, atgyfnerthu'r ymatebion iechyd meddwl a gwella mynediad i'r sector tai rhent preifat.

Unrhyw wybodaeth bellach am y safleoedd newydd i Sipsiwn a Theithwyr sy'n cael eu hariannu gan gyllid cyhoeddus i'w cyflawni yn 2018-19, pan fydd ar gael

Bob blwyddyn mae Llywodraeth Cymru yn cynnal o leiaf un rownd cynnig agored er mwyn i awdurdodau wneud cais am y Grant Cyfalaf Safleoedd Sipsiwn a Theithwyr. Cynhelir y rownd nesaf ymhen ychydig wythnosau a daw i ben ym mis Chwefror 2018. Gwneir y dyfarniadau grant ym mis Ebrill 2018 ar gyfer prosiectau sy'n dechrau yn y flwyddyn 2018-19. Byddwn yn ysgrifennu atoch ym mis Ebrill i'ch hysbysu ynghylch y prosiectau llwyddiannus.

Mae prosiect i ymestyn safle yng Ngwynedd ac adnewyddu safle mawr yn Sir Benfro eisoes wedi dechrau ar gyfer y flwyddyn ariannol 2018-19, oherwydd mae'r prosiectau hyn eisoes wedi dechrau.

Rhwng 2017-21, disgwyliwn y byddwn wedi ariannu rhwng 150-200 o leiniau newydd, gyda'r 70-120 o leiniau y nodwyd y bod eu hangen yn cael eu cyflawni gan ddatblygiadau safleoedd preifat. Gwyddom y byddai'n well gan y mwyafrif o Sipsiwn a Theithwyr ddatblygu eu safleoedd preifat eu hunain ond nid yw hyn bob amser yn fforddiadwy. Yn 2017-18 yn unig, gwyddom fod 36 o leiniau preifat wedi cael caniatâd cynllunio. Felly, rydym yn hyderus y bydd ein cyllideb arfaethedig a dyletswyddau Deddf Tai (Cymru) 2014 i gefnogi datblygiad safleoedd yn diwallu'r galw yn llwyr.

Y canfyddiadau yn sgil dadansoddi data yn y dyfodol a gesglir ar bob addasiad i gartrefi, pan fyddant ar gael

Rydym wedi derbyn swm sylweddol o adroddiadau adborth unigol ar yr addasiadau a wnaed drwy ein rhaglenni. Rydym yn gweithio yn awr i godeiddio a dadansoddi'r data cyfoethog sydd ynddynt.

Ar ôl cwblhau'r ymarfer hwn gallwn, dros amser, ddefnyddio'r wybodaeth i'ch hysbysu am ein gwaith datblygu polisi, asesu beth sy'n cyfrif fel addasiad bach, canolig neu fawr, pa mor gyflym y dylid cyflawni'r addasiad, sut y dylai'r broses weithio a, nodi a mynd i'r afael ag unrhyw dagfeydd yn y system gyflawni.

Yr arian sy'n cael ei ddyrannu i orfodi Rhentu Doeth Cymru ac, yn benodol, ar gyfer beth y bydd yn cael ei ddefnyddio.

Mae'r drefn orfodi yn erbyn achosion o ddiffyg cydymffurfiaeth â Rhentu Doeth Cymru yn cael ei ariannu, yn eu hanfod, gan y ffioedd sy'n daladwy ar gyfer cofrestru a thrwyddedu. Mae'r £275,000 a fydd ar gael yn 2018-19 yn helpu i hybu'r ddeddfwriaeth ymhellach. Bydd yr arian hwn yn cael ei wario mewn nifer o ffyrdd gwahanol. Mae rhai awdurdodau lleol yn

defnyddio'r adnoddau i dalu am hysbysebion ac ymgyrchoedd postio lleol, atgoffa asiantau a landlordiaid o'u goblygiadau a hefyd hysbysu tenantiaid am sut i sicrhau bod eu landlord a/neu eu hasiant wedi'u cofrestru a/neu eu trwyddedu'n briodol. Bydd eraill yn defnyddio'r arian i gysylltu'n uniongyrchol â landlordiaid ac asiantau naill ai drwy ymweliadau personol gan staff neu drwy gynnal fforymau landlordiaid ac asiantau.

Hyderwn fod y rhain yn esbonio'r pwyntiau ychwanegol a godwyd.

Yr eiddoch yn gywir

Alun Davies AC/AM
Ysgrifennydd y Cabinet dros Lywodraeth Leol a Gwasanaethau Cyhoeddus
Cabinet Secretary for Local Government and Public Services

Julie James AC/AM
Arweinydd y Tŷ a'r Prif Chwip
Leader of the House and Chief Whip

Rebecca Evans AC/AM
Y Gweinidog Tai ac Adfywio
Minister for Housing and Regeneration

ATODIAD 1

CRONFEYDD WRTH GEFN AWDURDODAU LLEOL

Mater

1. Darparu dadansoddiad o'r cronfeydd wrth gefn a ddelir gan awdurdodau lleol Cymru yn seiliedig ar y sefyllfa ar 31 Mawrth 2017.

Crynodeb o'r sefyllfa ddiweddaraf – Cronfeydd wrth gefn

2. Daw'r data yn bennaf o'r wybodaeth a gyflwynwyd gan awdurdodau lleol ar gyfer Cyfrifon y Llywodraeth Gyfan 2016-17 (ac eithrio'r Heddlu, Gwasanaeth Tân a Pharciau Cenedlaethol). Mae hyn yn darparu'r sefyllfa gofnodedig ar gronfeydd wrth gefn awdurdodau lleol, fel y'u hadlewyrchir yng nghyfrifon statudol archwiliedig awdurdodau lleol.

3. Roedd gan awdurdodau lleol yng Nghymru gronfeydd wrth gefn o tua £1.4 biliwn ar ddiwedd mis Mawrth 2017. O'r ffigur hwn, roedd £74 miliwn wedi'i glustnodi ar gyfer tai, roedd £180 miliwn a £56 miliwn wedi'i gyfyngu i'w ddefnyddio ar wariant cyfalaf mewn derbyniadau cyfalaf a grantiau heb eu cymhwyso, yn y drefn honno.

4. O'r £1.1 biliwn o gronfeydd wrth gefn sy'n weddill, roedd £46 miliwn yn cael eu dal gan ysgolion ac nid oeddent ar gael i'w defnyddio gan yr awdurdodau, roedd £859 miliwn yn gronfeydd wrth gefn wedi'u clustnodi ac roedd £200 miliwn yn gronfeydd wrth gefn heb eu dyrannu neu'n rhai cyffredinol.

5. O gymharu â'r flwyddyn flaenorol, mae cronfeydd wrth gefn ysgolion wedi gostwng **£18 miliwn**, mae cronfeydd wrth gefn wedi'u clustnodi **wedi gostwng £15 miliwn** ac mae cronfeydd wrth gefn heb eu dyrannu wedi gostwng **£9 miliwn.**

6. Mae ***Tabl 1*** yn darparu manylion cronfeydd wrth gefn y gellir eu defnyddio ar 31 Mawrth 2017 ar gyfer pob un o gyrff llywodraeth leol yng Nghymru (gan gynnwys yr Heddlu a'r Gwasanaeth Tân). Yn unol â threfniadau blaenorol, cyhoeddwyd hyn ar wefan Llywodraeth Cymru.

7. Y cyngor a roddir gan y Sefydliad Siartredig Cyllid Cyhoeddus a Chyfrifyddiaeth (CIPFA), y prif gorff sy'n cefnogi'r proffesiwn cyllid awdurdodau lleol, yw y dylai pob awdurdod, ar gyngor ei gyfarwyddwyr cyllid, lunio eu barn eu hunain ar faterion o'r fath, gan ystyried yr holl amgylchiadau lleol perthnasol.

8. Mae balansau a chronfeydd wrth gefn yn ddarostyngedig i ganllawiau CIPFA ac yn rhan o ystyriaethau'r awdurdodau yn nhermau pennu cyllideb a gweithredu'r system ddarbodus.

9. Mae gan bob Cyfarwyddwr Cyllid gyfrifoldeb i gynghori ei awdurdod ynglŷn â'r lefelau y dylent eu cadw. Er mwyn asesu digonolrwydd cronfeydd wrth gefn, dylai'r Cyfarwyddwr Cyllid ystyried y risgiau strategol, gweithredol ac ariannol sy'n wynebu'r awdurdod.

Cronfeydd wrth gefn wedi'u clustnodi

1. Mae cronfeydd wrth gefn sydd wedi'u clustnodi yn cael eu dyrannu ar gyfer costau mawr a nodwyd ar gyfer y dyfodol, er enghraifft, prosiect adeiladu yn y dyfodol megis ysgol newydd, rhwymedigaethau yswiriant neu achos cyfreithiol mawr. Mae'n bwysig i awdurdodau lleol sicrhau bod ganddynt brotocol clir ar gyfer pennu proses ac amserlen i adolygu'r cronfeydd wrth gefn sydd wedi'u clustnodi, i sicrhau eu bod yn parhau i fod yn berthnasol a digonol.

2. O gymharu â'r flwyddyn flaenorol, lleihaodd deuddeg awdurdod leihau eu lefelau o gronfeydd wrth gefn wedi'u clustnodi, a oedd yn swm cyfunol o £52 miliwn. O ran canran, gwelwyd y gostyngiadau mwyaf yn **Sir Benfro** a **Blaenau** Gwent, o 29% a 39% yn y drefn honno.

3. Mae hyn gyfwerth â gostyngiad o £20 miliwn yn ystod 2016-17 yn Sir Benfro, a ddefnyddiwyd yn bennaf i ariannu eu rhaglen ysgolion yr 21ain ganrif.

4. Gostyngodd cronfeydd wrth gefn wedi'u clustnodi ym Mlaenau Gwent o £4 miliwn yn ystod 2016-17 i £6.5 miliwn, sy'n cynrychioli gwariant refeniw gros o 3.7% ar gyfer 2016-17 o gymharu â chyfartaledd Cymru o 12.2%.

5. Mae **Torfaen** wedi lleihau ei gronfeydd wrth gefn wedi'u clustnodi 63% ers mis Mawrth 2012 a'i lefel bresennol o £5.3 miliwn yw'r isaf o blith yr holl gynghorau. Fodd bynnag, yn yr un cyfnod, mae eu cronfeydd wrth gefn cyffredinol wedi cynyddu i 81% sy'n cynrychioli £10.2 miliwn sy'n golygu mai hwy yw'r unig gyngor sydd â lefelau cronfeydd wrth gefn sy'n uwch na'u cronfeydd wrth gefn wedi'u clustnodi.

6. Yn yr un modd mae cronfeydd wrth gefn wedi'u clustnodi yn **Sir Fynwy** wedi gostwng 58% ers mis Mawrth 2012 ac ar £7.8 miliwn mae'n cynrychioli gwariant refeniw gros o 4.4% ar gyfer 2016-17 o gymharu â chyfartaledd Cymru o 12.2%.

7. Mae'r deg awdurdod sy'n weddill wedi cynyddu neu gynnal eu cronfeydd wrth gefn wedi'u clustnodi, o gymharu â'r flwyddyn flaenorol. Gwelwyd y cynnydd mwyaf arwyddocaol ym **Mhen-y-bont ar Ogwr** ac yn **Sir Gaerfyrddin,** o £7.5 miliwn ac £8 miliwn yn y drefn honno.

8. Gwelwyd cynnydd bach ym **Mro Morgannwg** a **Chasnewydd** o gymharu â'r flwyddyn flaenorol. Fodd bynnag, mae hyn yn dilyn patrwm o gynnydd cynyddol dros nifer o flynyddoedd ac, o'u hagregu, mae'r lefelau ers 2012 wedi cynyddu £27 miliwn ym Mro Morgannwg (66%) a £28 miliwn yng Nghasnewydd (50%). Ar 31 Mawrth 2017, roedd gan Fro Morgannwg gronfeydd wrth gefn wedi'u clustnodi o £69 miliwn, sy'n gyfwerth â 25% o wariant refeniw gros ar gyfer 2016-17 ac roedd gan

Gasnewydd gronfeydd wrth gefn o £84 miliwn, sy'n gyfwerth â 23% o wariant refeniw gros, o gymharu â chyfartaledd Cymru o 12%.

9. Mae **Rhondda Cynon Taf** wedi cynyddu ei lefel o gronfeydd wrth gefn wedi'u clustnodi ac ar £126 miliwn, dyma'r uchaf o blith yr holl gynghorau, gan gynrychioli 22% o'u gwariant refeniw gros.

Cronfeydd wrth Gefn Cyffredinol

10. Balans gweithio yw hwn er mwyn helpu i leddfu effaith ffrydiau arian parod anghyfartal er mwyn osgoi benthyca dros dro diangen a darparu cynllun wrth gefn i leddfu effaith digwyddiadau neu argyfyngau annisgwyl.

11. O gymharu â'r flwyddyn flaenorol, mae deg awdurdod wedi cynyddu eu lefelau cyffredinol o gronfeydd wrth gefn, sef swm cyfunol o £14 miliwn. Mae dau awdurdod wedi eu cynyddu fwy na 40%; cynnydd o £5.2 miliwn yng **Nghaerffili** (41%), a chynnydd o £2.3 miliwn yng **Nghonwy** (95%).

12. Gostyngodd wyth awdurdod eu lefelau gan swm cyfunol o £23 miliwn ac mae pedwar awdurdod wedi cynnal yr un lefel o gronfeydd wrth gefn â'r flwyddyn flaenorol.

13. Mae'r cronfeydd wrth gefn cyffredinol a ddelir gan awdurdodau lleol fel canran o'u gwariant refeniw gros a gyllidwyd ar gyfer 2016-17 yn amrywio o 5.7% yng **Nghastell-nedd Port Talbot** i 1.8% yng **Nghaerdydd**.

Cronfeydd wrth Gefn Ysgolion

14. O gymharu â'r flwyddyn ariannol flaenorol, gwelodd ugain awdurdod ostyngiad yn y cronfeydd wrth gefn a ddelir gan ysgolion. Gwelwyd y gostyngiadau mwyaf yn Sir Ddinbych, lle y cafwyd gostyngiad o £2.6 miliwn i falans negyddol o £1.1 filiwn ac ym Mhowys gwelwyd gostyngiad o £2.4 miliwn i lai na £10,000.

Tabl 1
Cronfeydd Wrth Gefn Awdurdodau Lleol

Cronfeydd wrth gefn

Wedi'u dwyn ymlaen ar 31 Mawrth 2017	CRONFEYDD WRTH GEFN DEFNYDDIADWY						
	Cronfeydd wrth gefn Cyffredinol neu heb eu Dyrannu	Balans y Cyfrif Refeniw Tai (HRA)	Cronfa Derbyniadau Cyfalaf	Cronfa wrth gefn Ysgolion	Cyfrif Grantiau Cyfalaf heu eu Cymhwyso	Cronfeydd eraill wedi'u clustnodi wrth gefn	CYFANSWM Y CRONFEYDD DEFNYDDIADWY WRTH GEFN
Cynghorau Sir a Chynghorau Bwrdeistref Sirol	**£m**	**£m**	**£m**	**£m**	**£m**	**£m**	**£m**
Ynys Môn	8.4	7.5	0.0	2.1	0.0	13.4	31.3
Gwynedd	6.2	0.0	8.4	0.5	0.5	6.5	22.1
Conwy	8.0	0.0	21.4	0.9	0.2	50.3	80.7
Sir Ddinbych	17.8	16.8	11.5	2.3	9.8	62.2	120.6
Sir y Fflint	14.3	12.5	7.2	4.2	0.0	55.1	93.3
Wrecsam	9.3	14.0	15.0	1.7	0.6	74.1	114.7
Powys	5.0	0.0	5.8	1.7	1.0	13.4	26.9
Ceredigion	4.8	0.0	2.5	3.2	1.0	13.2	24.8
Sir Benfro	7.5	2.5	4.8	-1.1	3.8	30.3	48.0
Sir Gaerfyrddin	11.2	1.6	10.7	1.6	4.0	18.8	47.8
Abertawe	6.9	0.0	2.9	2.9	1.0	43.6	57.3
Castell-nedd Port Talbot	5.2	0.0	0.0	1.0	0.0	16.1	22.2
Pen-y-bont ar Ogwr	7.1	0.0	19.2	0.3	0.0	7.8	34.3
Bro Morgannwg	19.7	0.0	5.6	2.8	7.9	28.8	64.8
Rhondda Cynon Taf	6.5	0.0	11.7	4.8	0.0	84.1	107.2
Merthyr Tudful	7.0	0.8	2.1	1.3	0.0	48.8	59.9
Caerffili	8.7	1.8	15.4	0.0	1.0	28.3	55.2
Blaenau Gwent	10.7	0.0	1.4	2.1	8.6	126.1	148.9
Tor-faen	12.4	9.8	6.1	7.6	14.9	48.2	98.9
Sir Fynwy	10.2	0.0	6.3	2.1	0.1	5.3	24.1
Casnewydd	5.9	1.0	9.8	2.3	0.7	68.5	88.2
Caerdydd	7.0	6.0	11.9	1.6	0.7	16.2	43.6
Pob Cyngor Sir a Phob Cyngor Bwrdeistref Sirol	**199.8**	**74.4**	**179.7**	**46.0**	**55.9**	**859.0**	**1,414.8**

Mae cyhoeddiadau blynyddoedd blaenorol ar gael yn
http://gov.wales/topics/localgovernment/finandfunding/whole-government-accounts/publications/whole-government-accounts-reserves/?skip=1&lang=cy

ANNEX 1

LOCAL AUTHORITY RESERVES

Issue

1. To provide an analysis of the reserves held by Welsh local authorities based on the position as at 31 March 2017.

Reserves Latest position – Summary

2. The data is sourced primarily from the local authority submissions for the Whole of Government Accounts (WGA) 2016-17 (excluding Police, Fire & National Parks). This provides the recorded position on local authority reserves as reflected in the authorities' audited statutory accounts.

3. Welsh local authorities held reserves totalling around £1.4 billion at the end of March 2017. Of this figure, £74 million was ring-fenced for use for housing purposes, £180 million and £56 million were restricted for use on capital expenditure in capital receipts and unapplied grants respectively.

4. Of the remaining £1.1 billion reserves, £46 million was held by schools and not available for general use by the authorities, £859 million was in earmarked reserves and £200 million in unallocated or general reserves.

5. Compared with the previous year, schools reserves have reduced by **£18 million**, earmarked reserves have **reduced** by **£15 million** and unallocated reserves by **£9 million.**

6. ***Table 1*** provides details of usable reserves as at 31 March 2017 for each local government body in Wales (including Police and Fire). In line with previous arrangements this is published on the Welsh Government website.

7. The advice from the Chartered Institute of Public Finance and Accounting (CIPFA), the main body supporting the local authority finance profession, advises that each local authority, on the advice of their finance directors, should make their own judgements on such matters taking into account all the relevant local circumstances.

8. Balances and reserves are the subject of CIPFA guidance and form part of authorities' consideration in terms of budget-setting and implementing the prudential system.

9. It is the responsibility of each Finance Director to advise his or her authority on the levels it should hold. In order to assess the adequacy of reserves the Finance Director should consider the strategic, operational and financial risks facing the authority.

Earmarked Reserves

1. Earmarked reserves are allocated for future identified major costs, for example, for a future construction project like a new school, insurance liabilities or a large legal case pending. It is important for local authorities to have a clear protocol setting out a process and timetable to review earmarked reserves to ensure continuing relevance and adequacy.

2. Compared to the previous year, twelve authorities reduced their levels of earmarked reserves held by a combined amount of £52 million. In percentage terms, **Pembrokeshire** and **Blaenau Gwent** saw the greatest reductions, of 29% and 39% respectively.

3. This amounts to a reduction of £20 million during 2016-17 in Pembrokeshire which has been used predominately to fund their 21st century schools programme.

4. Blaenau Gwent earmarked reserves reduced by £4 million during 2016-17 to £6.5 million representing 3.7% of gross revenue expenditure for 2016-17 compared to the Wales average of 12.2%.

5. **Torfaen** have reduced their earmarked reserves by 63% since March 2012 and at just £5.3 million are currently the lowest of all councils. However over the same period their general reserves have increased by 81% amounting to £10.2 million which makes them the only council to have levels of general reserves higher than their earmarked reserves.

6. Similarly **Monmouthshire** earmarked reserves have reduced by 58% since March 2012 and at £7.8 million represents 4.4% of gross revenue expenditure for 2016-17 compared to the Wales average of 12.2%.

7. The remaining ten authorities increased or maintained their earmarked reserves by a combined total of £37 million. The most significant increases were seen in **Bridgend** and **Carmarthenshire** of £7.5 million and £8 million respectively.

8. Modest increases were seen in the **Vale of Glamorgan** and **Newport** compared to the previous year. However this follows a pattern of incremental increases over a number of years and when aggregated, levels since 2012 have actually increased by £27 million in the Vale of Glamorgan (66%) and £28 million in Newport (50%). At 31 March 2017, Vale of Glamorgan earmarked reserves were £69 million which amounts to 25% of gross revenue expenditure for 2016-17 and Newport earmarked reserves were £84 million amounting to 23% of gross revenue expenditure, compared to the Wales average of 12%.

9. **Rhondda Cynon Taff** has increased its level of earmarked reserves and at £126 million are currently the highest of all councils representing 22% of their gross revenue expenditure.

General Reserves

10. This is a working balance to help cushion the impact of uneven cash flows to avoid unnecessary temporary borrowing and to provide a contingency to cushion the impact of unexpected events or emergencies.

11. Compared to the previous year, ten authorities increased their levels of general reserves by a combined amount of £14 million. Two authorities increased by more than 40%; **Caerphilly** by £5.2 million (41%), and **Conwy** by £2.3 million (95%).

12. Eight authorities reduced their levels by a combined amount of £23 million and four authorities, continued to maintain the same level of general reserves as the previous year.

13. General reserves held by local authorities as a percentage of their budgeted gross revenue expenditure for 2016-17 range from 5.7% in **Neath Port Talbot** to 1.8% in **Cardiff**.

Schools Reserves

14. Compared to the previous year, twenty authorities saw a reduction in the reserves held by schools. The greatest reductions were seen in Denbighshire where levels reduced by £2.6 million to a negative balance of £1.1 million and in Powys where levels reduced by £2.4 million to less than £10k.

Table 1
Local Authority Reserves

Reserves

carried forward at 31 March 2017	USABLE RESERVES						
	General or Unallocated Reserves	HRA Balance	Capital Receipts Reserve	Schools Reserve	Capital Grants Unapplied Account	Other Earmarked Reserves	TOTAL USABLE RESERVES
County & County Borough Councils	£m	£m	£m	£m	£m	£m	£m
Anglesey	8.4	7.5	0.0	2.1	0.0	13.4	31.3
Blaenau Gwent	6.2	0.0	8.4	0.5	0.5	6.5	22.1
Bridgend	8.0	0.0	21.4	0.9	0.2	50.3	80.7
Caerphilly	17.8	16.8	11.5	2.3	9.8	62.2	120.6
Cardiff	14.3	12.5	7.2	4.2	0.0	55.1	93.3
Carmarthenshire	9.3	14.0	15.0	1.7	0.6	74.1	114.7
Ceredigion	5.0	0.0	5.8	1.7	1.0	13.4	26.9
Conwy	4.8	0.0	2.5	3.2	1.0	13.2	24.8
Denbighshire	7.5	2.5	4.8	-1.1	3.8	30.3	48.0
Flintshire	11.2	1.6	10.7	1.6	4.0	18.8	47.8
Gwynedd	6.9	0.0	2.9	2.9	1.0	43.6	57.3
Merthyr Tydfil	5.2	0.0	0.0	1.0	0.0	16.1	22.2
Monmouthshire	7.1	0.0	19.2	0.3	0.0	7.8	34.3
Neath PT	19.7	0.0	5.6	2.8	7.9	28.8	64.8
Newport	6.5	0.0	11.7	4.8	0.0	84.1	107.2
Pembrokeshire	7.0	0.8	2.1	1.3	0.0	48.8	59.9
Powys	8.7	1.8	15.4	0.0	1.0	28.3	55.2
RCT	10.7	0.0	1.4	2.1	8.6	126.1	148.9
Swansea	12.4	9.8	6.1	7.6	14.9	48.2	98.9
Torfaen	10.2	0.0	6.3	2.1	0.1	5.3	24.1
Vale of Glam	5.9	1.0	9.8	2.3	0.7	68.5	88.2
Wrexham	7.0	6.0	11.9	1.6	0.7	16.2	43.6
All County & County Borough Councils	**199.8**	**74.4**	**179.7**	**46.0**	**55.9**	**859.0**	**1,415**

Source: Whole of Government Accounts 2016-17 Cycle 2 returns

Previous years publications can be found at
http://gov.wales/topics/localgovernment/finandfunding/whole-government-accounts/publications/whole-government-accounts-reserves/?lang=en

Rebecca Evans AC/AM
Y Gweinidog Tai ac Adfywio
Minister for Housing and Regeneration

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

Ein cyf/Our ref IM/RE/01107/17

The Rt. Hon David Gauke MP
Secretary of State for Work and Pensions
Caxton House
Tothill Street
LONDON
SW1H 9NA

Secretaryofstate@dwp.gsi.gov.uk

7 November 2017

Dear David,

Thank you for your letters of 11 October and 17 October to Carl Sargeant AM, the former Cabinet Secretary for Communities and Children, regarding the roll out of Universal Credit and your plans for supported housing, respectively. Following the Welsh Government's Ministerial changes on 3 November I now have, as part of my portfolio responsibilities, Housing and Welfare Reform. I am responding to you on these two matters.

Universal Credit

Since your letter of response to the former Cabinet Secretary for Communities and Children explaining your decision to proceed with the accelerated roll out of Universal Credit, a number of refinements have been announced including making the Universal Credit call line free from this month, which I welcome. However, I consider that there is still much more that needs to be urgently addressed in order to fix the operational problems and difficulties which many of our most vulnerable people are currently experiencing.

The National Assembly for Wales held a Plenary debate on the UK Government's Welfare Reforms and Universal Credit on 25 October. They agreed that we express our concerns to the UK Government about the roll out of Universal Credit, with emphasis on the devastating impact this is having on vulnerable families including increased anxiety, debt, homelessness and mental ill-health which in turn is putting significant pressure on our devolved public services. I therefore urge you to take note of the National Assembly for Wales' views, to reverse the UK Government's damaging cuts to welfare, to halt the Universal Credit roll-out in Wales, and to address the fundamental concerns being raised with regard to it.

Bae Caerdydd • Cardiff Bay
Caerdydd • Cardiff
CF99 1NA

Canolfan Cyswllt Cyntaf / First Point of Contact Centre:
0300 0604400
Correspondence.Rebecca.Evans@gov.wales

I am aware of concerns raised with you by the Work and Pensions Committee on 18 October, and in their interim report published on 26 October relating to the six week waiting period for Universal Credit claimants' first payment. You explained in your response that despite early "teething problems", you were content for the roll out of Universal Credit to proceed.

However, your evidence contradicts the actual experience of some Universal Credit claimants, and does not concur with the findings of the Work and Pensions Committee, as set out in the written and verbal evidence.

I recognise that in order to help claimants while waiting for their first payment, you have provided revised guidance to your Work Coach staff in Job Centres to offer people a 50% advance, or a fast-track interim payment. My officials within the supporting people teams, and also across our National Advisory network, are relaying this message to ensure that people in need can access these advance payments. However, this cannot be considered as a permanent solution, as it is only a loan. The loan repayment has a knock on effect on a claimant's future ability to cover living expenses and this can lead to additional borrowing from elsewhere, including loan sharks.

As I understand it, there are three specific aspects to the first payment: the 7 day waiting period in which claimants are not eligible for Universal Credit; the one calendar month's assessment period, during which the claimant's income is assessed to determine their first payment; and the 7 day processing of the claim. In addition to pausing the roll out of Universal Credit, I request that you consider ways to reduce this waiting period for a claimant's first payment. I would like to see the 7 day waiting period removed completely, the assessment period reduced from one calendar month to two weeks or less, and a shorter time to process the claim.

I would also like your officials to engage urgently with my officials to ensure claimants in Wales are getting the best possible guidance in relation to their Alternative Payment Arrangements (APAs). This will allow those people most in need to elect to have fortnightly payments, and their housing costs to be paid direct to their social landlord. There appears to be a lack of consistency on how this guidance is made known to claimants within Job Centres and Service Centres. The landlord portal will go some way to helping. However, as I understand it, this will not be available to all social landlords in Wales, and is not available to private sector landlords at all, and there are no plans to address this anomaly.

Universal Credit replaces Employment Support Allowance which helps people with disabilities and health conditions. The severity of their need is determined by the Department for Work and Pensions' Work Capability Assessment (WCA). The WCA places people in receipt of Universal Credit into one of two groups: limited capability for work which means a claimant may not be able to work now but can prepare for work in the future; and limited capability for work and work-related activity which means a claimant will not be asked to look for work, or prepare for work. For both of these groups, Universal Credit is not simply about moving into work quickly, it is about moving people into work when they are ready to do so, in many cases when their health has improved. This is another reason why the roll out of Universal Credit should be paused to address these issues which are causing anxiety and additional stress for vulnerable people.

I recognise that Local Authorities have received Universal Support grant funding for 2017-2018 to assist them with the roll out of Universal Credit, and this is primarily there to provide additional Personal Budgeting Support and Digital Support for claimants transitioning to Universal Credit. The original proposal for a Local Support Services Framework to provide holistic support for claimants to help them make, and manage, Universal Credit claims, and identify and address all barriers to employment, was widely welcomed.

However, the Universal Support grant is only dealing with two of the barriers. If a claimant has other difficulties such as addiction, ill health, or crisis debts which are not addressed at the same time, their ability to safely manage their Universal Credit claim will simply not be sustained. In respect of the Digital Support, the Local Authorities where Universal Credit full-service has been rolled out have seen a significant increase in the level of support and footfall in the local drop-in centres, particularly for those people with complex needs. Many of these people do not have access to their own computer or smartphone and are relying upon the Local Authority staff to help them make and maintain their claim through the online journal system. These claimants require more than just Digital Support and should at least be receiving one to one help from their Work Coach to help them with making and maintaining their Universal Credit claim.

I have outlined above some of the operational difficulties which Universal Credit claimants are experiencing. There are other more detailed issues emerging which my officials are raising through the Universal Credit Advisory Group for Wales, and through regular contact with the DWP Partnership Managers for Wales.

There are also a number of other policy decisions that I would like to raise with you for clarification and consideration. For example, in relation to the impact of Universal Credit on claimants who are self-employed, I note from a recent report, published by the Low Incomes Tax Reform Group, that self-employed claimants in receipt of Universal Credit could be £2k a year worse off than employees with the same level of earnings who are in receipt of legacy benefits.

Analysis by the Institute of Fiscal Studies (IFS) shows that there are winners and losers within the Universal Credit system. In terms of impacts on income, working lone parents and two-earner couples are relatively likely to lose, whereas one-earner couples with children are relatively likely to gain. Although Universal Credit strengthens the incentives for couples with children to have one adult in work rather than none, it weakens the incentive for both parents to work. It also weakens the incentive for single parents to be in work.

Universal Credit Work Allowances were cut in the UK Government's Summer Budget 2015. I accept that the taper rate for Universal Credit was reduced in April 2017 from 65 pence to 63 pence for each additional pound of net earnings, however I would ask that consideration is given to re-instating these cuts to Universal Credit Work Allowances and/or a further reduction of the taper rate is implemented to incentivise work within Universal Credit.

I welcome your announcement on 25 October reversing your policy regarding the application of Local Housing Allowances to supported housing and the wider social rented sector. This decision represents a significant reduction in the risks to existing and future social housing provision and to the provision of specialist accommodation for some of our most vulnerable citizens including older people.

As you are no doubt aware the impact of the former policy position on Wales was disproportionate due to low rents in the Private Rented Sector here. I understand you intend to transfer to Wales a sum equivalent to the total costs of welfare in 'short-term' supported accommodation. Whilst I will still want to discuss how growth in demand can be properly recognised in the settlement, I welcome the avoidance of the critical problems we had anticipated as a result of integration into Universal Credit of hostels and other provision.

There are some further aspects of related welfare policy I would urge you to reconsider. For example, the Benefit Freeze has resulted in many Local Housing Allowance rates (especially for smaller accommodation) being lower than the actual 30th percentile of rents in the Private Rented Sector. It is unclear if this is UK policy intention or simply a negative unintended consequence. Either way, it is set to cause hardship to private sector landlords and tenants alike. The report by Community Housing Cymru, *Postcode lottery: The impact of applying the Local Housing Allowance rates to general needs social housing tenants in Wales,* clearly identifies the inequity in the gap between Local Housing Allowances and actual contractual rents. While the concerns for the social sector no longer remain, families in the Private Rented Sector in the same position have to find more money to top up their housing related benefits to meet local rental costs in some areas than in others.

Furthermore, it seems wrong to treat Housing Benefit tenants differently based on when they made their claim for benefit. Pre April 2008, Local Reference Rents are not included in the Benefit Freeze whereas post April 2008, Local Housing Allowance is included. If it is possible to exclude Local Reference Rents from the Benefit Freeze surely it is within your gift to exclude Local Housing Allowances.

The increases in Discretionary Housing Payment for 2017/18, although welcome, are unlikely to be adequate as demand increases as a result of the Benefit Freeze. Unfortunately, Welsh Local Authorities returned approximately £102k in the last financial year, and I am concerned that future Discretionary Housing Payment funding will be compromised as a consequence. I seek your assurance that the Discretionary Housing Payment settlements will continue to increase to reflect demand.

I am sending a copy of this letter to the Secretary of State for Wales.

Sincerely,

Rebecca

Rebecca Evans AC/AM
Y Gweinidog Tai ac Adfywio
Minister for Housing and Regeneration